

Για την επικαιρότητα του «Πολυτεχνείου»

Κάποιες σκέψεις με αφορμή τη χθεσινή πετυχημένη εκδήλωση της Κίνησης Πολιτών Πτολεμαΐδας για το Πολυτεχνείο, που παρακολούθησαν 50 άνθρωποι όλων των ηλικιών, και την πλούσια συζήτηση που ακολούθησε.

του Αλέξη Λιοσάτου

50 χρόνια μετά την εξέγερση του Πολυτεχνείου, έχει νόημα να συζητάμε γι' αυτό, πέρα από «εθιμοτυπικούς λόγους»; Η απάντηση είναι «ΝΑΙ», 100%.

Το «Πολυτεχνείο του '73» δεν έσκασε ως κεραυνός εν αιθρία: ζυμώθηκε μέσα σε μια περίοδο πολιτικής και οικονομικής αστάθειας, σε μια περίοδο που η εργατική τάξη διεθνώς ανακτούσε τη χαμένη αυτοπεποίθησή της μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οργανωνόταν και διεκδικούσε καλύτερους όρους ζωής, η Αριστερά ενισχυόταν και μια σειρά από γιγάντιες απεργίες, επαναστάσεις, εξεγέρσεις, ανταποκριακοί αγώνες και κινήματα σάρωναν τον πλανήτη. Την περίοδο πριν το '73, σημειώθηκε κατακόρυφη άνθιση της πολιτικής συζήτησης σε αντιχουντική κατεύθυνση, εκδηλώθηκαν μικρότερης κλίμακας αγώνες και ενέργειες αντίστασης και η διεθνής κατακραυγή για τα εγκλήματα της χούντας που αποκάλυπταν ρωγμές στον «γύψο» κι έδειχναν ότι η δικτατορία δεν είναι ανίκητη. Έναν μήνα πριν την ελληνική εξέγερση, μια άλλη εξέγερση στην Ταϊλάνδη γκρέμιζε την εκεί χούντα κι ενέπνευσε τον κόσμο της αντίστασης: «Απόψε θα γίνει Ταϊλάνδη» ήταν ένα από τα κεντρικά συνθήματα των εξεγερμένων του Πολυτεχνείου. Η χούντα σήμαινε πλούτο και ραγδαία ανάπτυξη για το κεφάλαιο, διαφθορά και πλουτισμό για τους χουνταίους, και ακραία φτωχοποίηση για τον απλό λαό, καταστρατήγηση και κατάργηση κάθε εργατικού δικαίου, ακραία καταπίεση της νεολαίας και σκληρή καταστολή για τους αντιστασιακούς.

Τα περισσότερα συνεχίζουν να ισχύουν και σήμερα: ζούμε επίσης μια σειρά πολιτικής και οικονομικής αστάθειας, κυβερνιόμαστε

από την πιο αντιδραστική κυβέρνηση της μεταπολίτευσης, στον απόηχο της οικονομικής κρίσης του 2008 και των μνημονίων. Τα μεγάλα αφεντικά πέτυχαν τεράστια υποτίμηση της εργατικής δύναμης κι εκτίναξαν τα κέρδη τους, οι μνημονιακές δεσμεύσεις ζουν και βασιλεύουν, η ακρίβεια θερίζει το λαϊκό εισόδημα, το κοινωνικό κράτος καταρρέει. Η απεργία, ο εργατικός συνδικαλισμός, το θωρο και η κυριακάτικη αργία, ο φοιτητικός συνδικαλισμός, οι πορείες, η ελευθερία της έκφραση τελούν υπό κατάργηση. Μπάτσοι δολοφονούν νεολαίους (Αλ. Γρηγορόπουλο, Β.Μάγγο, νεαρούς Ρομά) και όχι μόνο (πρόσφατα υπόθεση Μανιουδάκη για λίγη κάναβη), πετάνε φοιτητές από τις ταρατσες ή τους στέλνουν στην εντατική γιατί συμμετείχαν σε αντιφασιστικές συναυλίες. Την ίδια ώρα με τις πλάτες της αστυνομίας οι φασίστες ξυλοκοπούν ή και δολοφονούν στον Έβρο πρόσφυγες και ξυλοκοπούν ή και απειλούν να κάψουν ζωντανούς αγωνιστές. Κάνουν πλάτες σε ξένους νεοναζί (Κροάτες και υπόθεση νεκρού οπαδού της ΑΕΚ). Το τραστ των ΜΜΕ στηρίζει «μονομπλόκ» τον Μητσοτάκη, ειδήσεις παρουσιάζονται κατά το δοκούν (πχ για τον Παύλο Φύσσα «τον σκότωσαν για το ποδόσφαιρο», για τον Αντώνη στον Πειραιά «άτυχος επιβάτης πνίγηκε καθώς προσπαθούσε να προλάβει το πλοίο») μέχρι να κυκλοφορήσουν τυχαία βίντεο (αν και εφόσον υπάρχουν) από περαστικούς κ.ο.κ. Όλα αυτά συσσωρεύουν εκρηκτικά υλικά στη βάση της κοινωνίας με τρόπο που δεν μπορούμε να διακρίνουμε εύκολα, αλλά επιδρούν και οδηγούν σε μεγάλες κοινωνικές εκρήξεις και ξεσπάσματα, όπως ο Δεκέμβρης του 2008, ο παλλαϊκός ξεσηκωμός του 2011-2013, οι διαδηλώσεις με ρεκόρ μαζικότητας για τα Τέμπη, αλλά και σε μεγάλες πολιτικές ζυμώσεις και μετατοπίσεις, όπως η άνοδος της Αριστεράς το 2012-2015, η κατάρρευση του «κέντρου» (ΠΑΣΟΚ παλιότερα, ΣΥΡΙΖΑ πρόσφατα) ή το στραπάτσο του Μητσοτάκη στον β' γύρο των αυτοδιοικητικών εκλογών. Το πότε θα υπάρξει το νέο κοινωνικό ξέσπασμα, την αφορμή ή την κλίμακά του δεν μπορούμε να τα προβλέψουμε. Μπορούμε όμως να είμαστε βέβαιοι ότι κάποια στιγμή θα έρθει, να χτίσουμε τους όρους από τώρα για έρθει μια ώρα αρχύτερα, να είναι ισχυρότερο και να είμαστε πιο έτοιμοι να μπούμε στη μάχη για να νικήσουμε. Τότε μικρά και μεγαλύτερα

«ρυάκια» αντίστασης, διεθνείς αντιστάσεις και κινήματα επώασαν τις εξεγέρσεις της εποχής: Μάης '68, Χιλή '70-73, Πολυτεχνείο, Ταϊλάνδη, Ισπανία και Πορτογαλία, Πολωνία και Τσεχοσλοβακία κλπ. Σήμερα ο ηρωικός αγώνας των Παλαιστινίων κατά του Ισραήλ, κράτους-απαρτχάιντ και μαντρόσκυλου του ιμπεριαλισμού στη Μ.Ανατολή προκαλεί κύμα συμπαράστασης και τεράστιες κινητοποιήσεις διεθνώς. Την τελευταία πενταετία μόνο μια σειρά εξεγέρσεων ξέσπασε σε δεκάδες χώρες, όσο κι αν «διέφυγαν» των ΜΜΕ, από τη Λ.Αμερική ως την Αφρική και την Ασία. Αλλά κι εργατικοί αγώνες στη «Δύση», όπως στη Γαλλία φέτος με ένα τετραμήνο απεργιακού αναβρασμού. Μικρές και πιο μεγάλες πρωτοβουλίες, κινητοποιήσεις, εκδηλώσεις, αντιστάσεις, μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι δεν πάνε χαμένες αλλά γράφουν ιστορία και χτίζουν τα επόμενα μεγάλα γεγονότα.

Το Πολυτεχνείο ζει: η εξέγερση είναι επίκαιρη και μονόδρομος για να αποκτήσουμε καλύτερους όρους ζωής σήμερα και για να φτιάξουμε έναν καλύτερο κόσμο αύριο. Το Πολυτεχνείο ζει στους αγώνες σήμερα ενάντια στη φτώχεια, την ακρίβεια, τις ελαστικές σχέσεις εργασίας, για καλύτερη Παιδεία και Υγεία, ενάντια στον ρατσισμό, τον σεξισμό, τον φασισμό και τον πόλεμο. Δίπλα μας, η ηρωική αντίσταση του παλαιστινιακού λαού και η αλληλεγγύη προς αυτήν της Αριστεράς στα μετόπισθεν του ιμπεριαλιστικού μπλοκ, δημιουργεί τα πρώτα ρήγματα σε ΗΠΑ και Ευρώπη. Παρά τις συντριπτικές ήττες της Αριστεράς, ο καπιταλισμός δεν νιώθει - και δεν είναι «ασφαλής». Υποχρεωμένος να συμπιέζει τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων προς τα κάτω, εγκυμονεί τις επόμενες εξεγέρσεις κι επαναστάσεις, το γνωρίζει πολύ καλά και προετοιμάζεται γι' αυτό.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου απάντησε για άλλη μια φορά στο κλασικό ερώτημα που διαιρεί την Αριστερά: «Μεταρρύθμιση ή επανάσταση»; Η εξέγερση οδήγησε σε τεράστια ριζοσπαστικοποίηση των μαζών και στροφή προς τα αριστερά, έχτισε και μαζικοποίησε συνδικάτα, μεταρρυθμιστικά κόμματα και επαναστατικές οργανώσεις και γέννησε τους μεγάλους αγώνες της μεταπολίτευσης που για μια δεκαετία περίπου υποχρέωσαν τους Έλληνες

καπιταλιστές σε μεγάλες παραχωρήσεις σε οικονομικό και πολιτικοκοινωνικό επίπεδο. Αυτές τις κατακτήσεις χρειάστηκαν 50 χρόνια για να τις ξηλώσουν, κι ακόμα δεν τα έχουν καταφέρει. Οι μεγάλες αυξήσεις σε μισθούς και συντάξεις έχουν εξαφανιστεί αλλά εξασφάλισαν για δεκαετίες πολύ καλύτερη ζωή για τους ίδιους αλλά και για τα παιδιά και τα εγγόνια των εξεγερμένων. Ακόμα και σήμερα που ο Μητσοτάκης κάνει φιλότιμες προσπάθειες να αντιγράψει τη χούντα σε επίπεδα καταστολής κι αυταρχισμού, συντηρητικοποίησης και κήρυξης πολέμου κατά των αριστερών ιδεών (που γέννησε το «Πολυτεχνείο») απολαμβάνουμε δημοκρατικά δικαιώματα που δεν διανοούνταν ο κόσμος μας πριν το '73. Η εξέγερση και ό,τι ακολούθησε δεν ανέτρεψαν τον καπιταλισμό, αλλά βελτίωσαν το επίπεδο ζωής μας σε αυτόν, δικαιώνοντας την επαναστατική μέθοδο ακόμα και για «μικρές» κατακτήσεις στο σήμερα. Η δε κυριαρχία των μεταρρυθμιστικών δυνάμεων και η ύφεση του κινήματος τα επόμενα χρόνια οδήγησε ακριβώς στα αντίθετα αποτελέσματα. ΠΑΣΟΚ και ΣΥΡΙΖΑ υιοθέτησαν το νεοφιλελεύθερο μοντέλο, ξήλωσαν τις κατακτήσεις του τότε και οδήγησαν στην κατάρρευσή τους και στην κυριαρχία της Δεξιάς.

Έχει νόημα να παλεύουμε σήμερα μέσα από τις μικρές επαναστατικές οργανώσεις ή καλύτερα να ψάξουμε κάποιο «μεγάλο» κόμμα; Η πάλη γραμμών μέσα στις συνελεύσεις του Πολυτεχνείου έπαιξε ρόλο για το ξέσπασμα της εξέγερσης. ΚΚΕ και ΚΚΕ εσωτερικού τάσσονταν υπέρ της αποχώρησης από το Πολυτεχνείο μπροστά στο ενδεχόμενο καταστολής και τις πιέσεις της αστικής τάξης. Αν και οι μαζικότερες δυνάμεις, η γραμμή τους ηττήθηκε τόσο εξαιτίας του μίσους των εξεγερμένων για τη χούντα όσο από την εναλλακτική πρόταση των επαναστατικών οργανώσεων, των οποίων η επιρροή εκτινάχθηκε ακριβώς επειδή δρούσαν σε «εκρηκτικό» κλίμα. Συνεπώς οι επαναστατικές οργανώσεις έπαιξαν κομβικό ρόλο στις κατακτήσεις που προαναφέραμε, δηλαδή υπερτέρησαν ακόμα και για την επιβολή μεταρρυθμίσεων. Αν δεν υπήρχαν είναι πιθανό να μην υπήρχε ούτε Πολυτεχνείο ούτε μεταπολίτευση. Πάντα με τις απαραίτητες αναλογίες, μπορούμε να πούμε ότι είδαμε αυτή τη συνεισφορά της επαναστατικής κι

αντικαπιταλιστικής Αριστεράς το 2006-2007, όταν κέρδιζαν κατά κράτος την ΠΚΣ (ΚΚΕ) στις συνελεύσεις όπου ψηφίζονταν καταλήψεις διαρκείας, πετυχαίνοντας μια από τις ελάχιστες νίκες της σύγχρονης εποχής, την ανατροπή της αναθεώρησης του άρθρου 16 που προέβλεπε ότι τα ιδιωτικά πανεπιστήμια απαγορεύονται. Ή το 2011 στο κίνημα των πλατειών που ξεκίνησε ως ανοιχτό στοίχημα με κυρίαρχο σύνθημα «έξω τα κόμματα» και ήταν διεκδικήσιμο και από τους φασίστες και την Άκρα Δεξιά, αλλά μέσα από τη δράση της επαναστατικής Αριστεράς το κίνημα ριζοσπαστικοποιήθηκε σε αιτήματα, συνδέθηκε με το εργατικό κίνημα, η Αριστερά ηγεμόνευσε και ζήσαμε την κατάρρευση των ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, την φυγή του Γ.Παπανδρέου με τις κλωτσιές, την εκλογική άνοδο της Αριστεράς και μια περίοδο που οι καπιταλιστές έτρεμαν κι εκβίασαν ανοιχτά με capital control και ακόμα και με πραξικόπημα την περίοδο του δημοψηφίσματος, δείχνοντας που έχουν γραμμένη τη δημοκρατία και αποκαλύπτοντας το πραγματικό τους πρόσωπο.

Παρόλο που η επαναστατική Αριστερά έπαιξε αυτόν τον ρόλο στο Πολυτεχνείο, η ιστορία γράφτηκε από τους ισχυρούς. Η επαναστατική Αριστερά έπαιξε ρόλο για την έκβαση της εξέγερσης, αλλά δεν μπόρεσε να την καθορίσει: το Πολυτεχνείο δεν οδήγησε Γενική Απεργία Διαρκείας, ούτε πολύ περισσότερο σε επανάσταση, που ήταν η «γραμμή» τους. Δεν υπήρξε μαζικό επαναστατικό κόμμα για να καθορίσει περισσότερο τις εξελίξεις και να φτάσουμε «μέχρι το τέλος», την ανατροπή του καπιταλισμού, με αποτέλεσμα τις επόμενες δεκαετίες να μας πάρουν τα περισσότερα πίσω και να κινδυνεύουμε να φτάσουμε πίσω από το σημείο εκκίνησης.

Τις επόμενες δεκαετίες, ΚΚΕ, ΚΚΕες. Και ΠΑΣΟΚ τα επόμενα χρόνια καπηλεύτηκαν την εξέγερση και τη μεταπολίτευση, ενώ στην πραγματικότητα τις μέρες που «έκαιγαν» έπαιξαν αντιδραστικό ρόλο. Η ιστορία γράφτηκε και πάλι από τους νικητές, ως συνήθως. Κάτι που οδηγεί στο συμπέρασμα πως όποιον ρόλο κι αν παίξουν οι επαναστάτες, αν δεν αποκρυσταλλώνεται η συμβολή τους αυτή με οργανωτικούς όρους, δεν θα καταγραφεί σε μαζική κλίμακα η ιστορική αλήθεια «από μόνη της». Τα παραπάνω έχουν σημασία, γιατί οδηγούν στο συμπέρασμα ότι αξίζει να

παλεύουμε σήμερα όχι μόνο με την «ανιδιοτελή» συμβολή μας στο κίνημα αλλά και για την ενίσχυση της δύναμης και της επιρροής των επαναστατικών οργανώσεων. Η ένταξη και η στράτευση σε τέτοιες οργανώσεις, παρά τα όποια προβλήματα, παραμένουν μακράν πιο σοφές και χρήσιμες επιλογές από την όποια ένταξη ή ψήφο στο όποιο «μεταρρυθμιστικό» κόμμα που δεν μπορεί να προωθήσει ούτε μισή φιλολαϊκή μεταρρύθμιση. Και ο στόχος παραμένει να ενισχύσουμε την επαναστατική Αριστερά, τόσο για τη χρησιμότητά της στο σήμερα, στις ακόμα πιο σκληρές μάχες που έρχονται, αλλά και για να φτάσουμε τη μάχη μέχρι το τέλος: σήμερα η διεθνής οικονομική κρίση έχει στενέψει πολύ τα περιθώρια των καπιταλιστών για παραχωρήσεις σε σύγκριση με τη δεκαετία του '70, είναι ακόμα πιο αποφασισμένοι να μας επιβληθούν με τη βία, αν προκύψει επαναστατική κατάσταση, σπέρνουν εθνικισμό και μιλιταρισμό φέρνοντας πιο κοντά έναν Γ' Παγκόσμιο Πόλεμο, πριμοδοτούν ανοιχτά ακροδεξιές λύσεις και τις προτιμούν σαφώς από ημίμετρα τύπου Τσίπρα, Γιωργάκη ή Αντρέα Παπανδρέου. Κάτι που επαναφέρει με ακόμα μεγαλύτερη έμφαση το ζήτημα του οράματος, της ανατροπής του καπιταλισμού και μιας κοινωνίας χωρίς εκμετάλλευση, καταπίεση και πολέμους, το ζήτημα του «να φτάσουμε μέχρι το τέλος».

Οι παραπάνω είναι οι λόγοι για τους οποίους η φράση «Το Πολυτεχνείο ζει/είναι επίκαιρο» δεν είναι απλώς επετειακοί αλλά συνδέονται με τη σημερινή πραγματικότητα και τα συμπεράσματα για τις μεθόδους πάλης. Και η ανάγκη για να δράσουμε ενάντια στο σύστημα και να συμμετέχουμε στο κίνημα, στρατευμένοι στις γραμμές των οργανώσεων με αναφορά στην επανάσταση, δεν είναι «ξεπερασμένη» αλλά μεγαλύτερη από ποτέ.